

M. A. CASTRÉNIN SEURA

Käyntiosoite Mariankatu 7 A (5. krs), Helsinki
Postiosoite PL 242, 00171 Helsinki

Puh. (09) 135 7820, (09) 622 2784
Faksi (09) 622 2315
www.helsinki.fi/jarj/macastren/
www.ugri.net

M. A. Castrénin seura luo yhteyksiä ja edistää vuorovaikutusta suomalaisten ja Venäjällä asuvien suomen sukukieliä eli uralilaisia kieliä puhuvien kansojen kanssa, tekee tunnetuksi näiden kansojen kulttuuria Suomessa ja muualla maailmassa sekä tukee niiden kulttuuripyrkimyksiä ja oman kielen käyttöä ja kehittämistä nykyaikaisen viestinnän välineeksi. Nimensä seura on saanut Matias Aleksanteri Castrénilta (1813–52), uralilaisten kielten ja kulttuurien tutkimuksen uranuurtajalta.

M. A. Castrénin seura perustettiin Helsingissä 22.1.1990. Seuran perustamiseen vaikutti ratkaisevasti 1980-luvun lopulla alkanut Venäjän ja Itä-Euroopan murros. Muutos edellytti uudella tavalla konkreettisia yhteyksiä Suomen ja Venäjällä asuvien uralilaisten kielten puhujien välillä. Seura pyrki tavoitteisiinsa yhteistyössä suomalaisten ja ulkomaisten kulttuurijärjestöjen ja -viranomaisten kanssa.

Seura toimii valtionavun turvin. Seuran asioista päättää yhdeksänhenkinen hallitus, jossa ovat edustettuina kirjallisuus, kulttuuri, tiede, joukkotiedotus sekä opetus- ja museoala.

M. A. Castrénin seura on kansalaisjärjestö, jonka jäseneksi voivat liittyä kaikki sukukansoista kiinnostuneet yksityishenkilöt ja yhteisöt niin Suomesta kuin ulkomailtakin.

KOHTENA SUKUKANSAT

Seura avustaa uralilaisilla (yleisessä kielenkäytössä suomalais-ugrilaisilla) kielillä julkaistavan kirjallisuuden, niin oppikirjojen kuin kaunokirjallisten teosten julkaisemista Venäjällä sekä avustaa omakielisten lehtien tilaamista kouluihin, kirjastoihin ja lastentarhoihin.

Lisäksi seura avustaa lehtitoimitusten ja kansalaisjärjestöjen laitehankintoja. Suurin osa kansalaisjärjestötuesta kohdennetaan kulttuuritapahtumien ja kongressien järjestämiseen Venäjällä. Radio- ja tv-

yhtiöitä tuetaan avustamalla omakielisten ohjelmien, etupäässä kielikurssien, toteuttamista. M. A. Castrénin seura jakaa käännös-, kirjallisuus- ja journalistipalkintoja. Suomessa järjestetään erityisiä koulutustilaisuuksia kansallisilla kielillä työskenteleville radio- ja tv-toimittajille, oppikirjantekijöille sekä kansalaisjärjestöjen edustajille.

M. A. Castrénin seura toimi vv. 1994–2012 Suomen opetusministeriön rahoittamaa valtiollista sukukansaojelmaa koordinoivana toimistona ja ohjelman vastuullisena toteuttajana. Sukukansaojelman pääkohtia olivat opetus- ja media-alan yhteistyö, henkilövaihto, tutkimusyhteistyö, museo- ja kirjastoalan yhteistyö sekä kulttuurivaihto.

KOHTENA SUOMI JA MUUT MAAT

Seura järjestää esitelmätilaisuuksia, teematapahtumia ja kulttuurimatkoja kielisukulaisten pariin. Merkittävimmäksi vuosittaiseksi tapahtumaksi on vakiintunut syys-lokakuussa järjestettävä sukukansapäivä, jolloin tehdään tunnetuksi uralilaisia kansoja, heidän kulttuuriaan ja nykyolojaan. Seura tarjoaa materiaalia erityisesti äidinkielen opetukseen (kier-tonäyttelyitä, videoita, äänitteitä). Seura toimii asiantuntijana ja kontaktien välittäjänä suunniteltaessa kulttuuri- ja opetusalan yhteistyöprojekteja sekä asiantuntijavaihtoa.

Seuran jäsentiedotteessa, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa, kerrotaan ajankohtaisista tapahtumista sekä Suomessa että ulkomailla. Seuralla on omat kotisivut ja sähköpostilista. Seuran toteuttama verkkotietopaketti www.ugri.net palvelee kaikkia yleis-tietoa tarvitsevia ja ohjaa tarkemman tiedon ääreen.

M. A. Castrénin seura avustaa jäsenistöään, viranomaisia, tiedotusvälineitä, kouluja ym. tahoja tiedonvälityksessä ja materiaalinhankinnassa sekä antaa asiantuntijalausuntoja toimialaansa liittyvissä kysymyksissä.

M. A. CASTRÉN

Matias Aleksanteri Castrén tunnetaan uralilaisten kielten tutkimuksen, etnografian ja kenttätyömatkojen uranuurtajana. Castrénin Luoteis-, Länsi- ja Etelä-Siperiaan suuntautuneiden tutkimusmatkojen keskeisenä tavoitteena oli ajan hengen mukaisesti osoittaa suomalaisten alkuperä. Matkoillaan hän keräsi aineistoa yli kymmenestä uralilaiseen ja muihin kielikuntiin kuuluvasta kielestä ja niiden puhujista.

Matias Aleksanteri Castrén syntyi 2.12.1813. Hän pääsi ylioppilaaksi vuonna 1830 ja opiskeli ensin itämaiden kieliä ja myöhemmin suomalaista kansanrunoutta. Vuonna 1836 hän suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa.

Ensimmäisen tutkimusmatkansa Castrén teki Lappiin vuonna 1838 piirilääkäri **C. R. Ehrströmin** johdolla. Seuraavana vuonna hän matkasi Suomen ja Venäjän Karjalaan, jossa hän keräsi kieli- ja kansatieteellisiä aineksia Kalevalan runojen selityksiin, ja teki väitöskirjan suomen, viron ja lapin nimitysvuoksesta *De affinitate declinationum in lingua Fennica, Esthonica et Laponica*. Vuonna 1840 Castrén valittiin suomen ja muiden pohjoismaiden kielten dosentiksi. Kalevalan ruotsinno valmistui vuonna 1841. Tutkimusmatka Suomen, Norjan ja Venäjän Lappiin ja Venäjän Karjalaan yhdessä **Elias Lönnrotin** kanssa toteutui vuosina 1841–42. Pietarin tiedeakatemian Siperian tutkimusmatkalla vuosina 1842–44 Castrén toimi kieliasiantuntijana keräten aineistoa komista ja samojedikielistä. Vuonna 1845 hän julkaisi tutkimuksensa *Om Accentens inflytande i Lappska Språket* saamen kielen äännehistoriasta, sai valmiiksi komin kieliopin ja aloitti marin kielen tutkimisen. Laajimman tutkimusmatkansa vuosina 1845–49 Castrén teki Kazanin kautta Siperiaan samojedien pariin. Matkan aikana hän viimeisteli marin kieliopin, tutki hantin kieltä ja kansaa, tataareja, evenkejä ja burjaatteja, ja kävi myös Kiinan puolella.

MUSEOVIRASTO - HELSINGIN YLIOPISTON KASIRIJOULUS KOKOELMAT

Lyfvan jord i
skulle varn
han kande
den afflytne
der; de som
hän döde upp
afflyttingarna
Den den döde
förd till sitt liggerställe, som
flaktas tvenne goda renar

Vuonna 1849 valmistui hantin kielioppi ja 1850 väitöskirja altailaisten kielten persoonapäätteistä *De affixis personalibus linguarum Altaicarum*.

Matias Aleksanteri Castrén avioitui vuonna 1850 **Natalia Tengströmin** kanssa. Seuraavana vuonna perheeseen syntyi ainoaksi jäänyt lapsi **Robert** ja Castrén nimitettiin Helsingin yliopistoon perustettuun suomen kielen professorin virkaan sen ensimmäiseksi haltijaksi. Toimessa hän ehti olla vain lyhyen aikaa ennen kuolemaansa 7.5.1852.

Matias Aleksanteri Castrénin tutkimus- ja opetusala oli niin laaja, että nykyään suuri osa kansallisista tieteistä (kieli- ja perinnetieteet) voi katsoa saaneensa alkunsa Suomessa Castrénin aikana ja pitää siten Castrénia uranuurtajanaan. Castrénin tutkimusten tulokset on julkaistu 12-osaisena sarjana *Nordische Reisen und Forschungen von Dr. M. Alexander Castrén (1853–1862)*.

M. A. Castrénin seuran graafisessa tunnuskuvassa on kuvattuna kuikka, jonka levinneisyysalue kattaa Castrénin tutkimusmatkoillaan kulkemat seudut. Vedessä uivan linnun takaosan voi nähdä kuvaavan Uralvuoristoa ja linnun kaulaosan puolestaan Ob- ja Jeniseijokea: Castrénin tutkimusretkien reitit halkoivat Uralvuoristoa ja seurailivat sekä Obin että Jenisein rantoja. Vesilintu kokonaisuudessaan symboloi vesilinnun kansaa eli sitä uralilaisien kansojen perhettä, jota Castrén tutki.